

POSTANOWIENIE

20 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 20 kwietnia 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z powództwa Bank spółki akcyjnej w W.
przeciwko M. P. i P. P.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z 14 kwietnia 2022 r., I ACa 762/21,

1. **odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
2. **zasądza od powódki na rzecz pozwanych kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanej Bank S.A. w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 14 kwietnia 2022 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie

i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Przesłanka ta nie została spełniona.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07). Skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej, wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09; z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/06).

W ocenie skarżącego istnieje konieczność wykładni art. 69 ust 1 prawa bankowego, w kontekście pytania: czy kwota wskazana w umowie kredytu denominowanego w walucie CHF stanowi kwotę oddaną do dyspozycji

kredytobiorcy, a walutą kredytu jest CHF, a w konsekwencji kredyt podlega spłacie w CHF, czy kwotą oddaną do dyspozycji kredytobiorcy jest niewskazana wprost w umowie kwota w walucie PLN, a walutą kredytu jest PLN, a w konsekwencji kredyt podlega spłacie w PLN?

Jednocześnie skarżący wskazał na potrzebę wykładni art. 41 prawa wekslowego i art 358 § 2 k.c. w zw. z art 56 k.c. sprowadzającej się do pytania: czy w przypadku uznania za niewiążące klauzul dotyczących ustalenia kursu wymiany walut przy wypłacie kredytu i spłacie jego rat oraz uznania w przypadku umowy kredytu denominowanego, że kredyt podlega spłacie i wypłacie w PLN, brak określenia wprost w umowie kredytu sposobu obliczenia kwot podlegających wypłacie na rzecz kredytobiorcy i spłacie na rzecz banku może zostać uzupełniony przez odwołanie do zastosowania przez analogię art. 41 p.w. lub art. 358 § 2 k.c. w zw. z art. 56 k.c., czy w takim przypadku wspomniane odwołanie jest niedopuszczalne?

Ponadto pozwany motywował wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej istnieniem konieczności wykładni art. 69 ust 1 prawa bankowego w zw. z art 385¹ § 1 k.c. w zw. z art 58 § 1 i 3 k.c., a na tle tych przepisów rozstrzygnięciem poniższych kwestii: czy uznanie za niewiążące klauzul dotyczących ustalenia kursu wymiany walut przy wypłacie kredytu i spłacie jego rat prowadzi do uznania umów kredytu denominowanego za umowy ważne, w których zobowiązanie obu stron podlega wykonaniu w CHF; czy za ważne, w których zobowiązanie obu stron podlega wykonaniu w PLN, przy przyjęciu oprocentowania według stopy LIBOR; czy za nieważne, albowiem nie ma możliwości określenia wysokości kwoty podlegającej wypłacie i spłacie w PLN?

Sformułowane przez skarżącego wątpliwości w kontekście wskazanych przepisów nie odpowiadają założeniom przyjętym w orzecznictwie Sądu Najwyższego dla rozumienia przesłanki istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Kwestia dotycząca charakteru prawnego umowy kredytu denominowanego bądź indeksowanego w walucie obcej była przedmiotem wyjaśnień Sądu Najwyższego, (postanowienia Sądu Najwyższego z 18 stycznia

2023 r., I CSK 5852/22; z 4 listopada 2021 r., II CSK 146/21). Nie zachodzi potrzeba kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym zakresie. Należy zauważyć, że problemy dotyczące abuzywności postanowień umowy i skutków tej abuzywności były w ostatnim czasie przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego (zob. np. uchwała Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2022 r., III CZP 40/22; wyroki Sądu Najwyższego z 26 maja 2022 r., II CSKP 650/22; z 13 maja 2022 r.: II CSKP 293/22; II CSKP 405/22). W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że postanowienia umowy (regulaminu) określające zarówno zasady przeliczenia kwoty udzielonego kredytu na złotówki przy wypłacie kredytu, jak i spłacanych rat na walutę obcą, pozwalające bankowi swobodnie kształtować kurs waluty obcej mają charakter niedozwolonych postanowień umownych (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21). Wyjaśniono, że niedozwolone postanowienie umowne (art. 385¹ § 1 k.c.) jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może udzielić następnie świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną. Nie budzi też wątpliwości, że stwierdzenie niedozwolonego charakteru postanowienia w umowie kredytu może uzasadniać uznanie umowy za nieważną, (zob. np. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r. - zasada prawna - III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56; uchwała Sądu Najwyższego z 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20, OSNC 2021, nr 6, poz. 40; postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lipca 2021 r., III CZP 41/20, MoP 2021, nr 15, s. 775; wyroki TSUE z 3 października 2019 r., C-260/18, Kamil Dziubak, Justyna Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG i z 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, I.W., R.W. przeciwko Bank BPH S.A.). Stwierdzenie nieważności umowy mieści się w zakresie sankcji, jaką dyrektywa rady 93/13 z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. UE z 1993 r. L 95, s. 29 ze zm., dalej: „dyrektywa 93/13”) przewiduje w związku z wykorzystywaniem przez przedsiębiorcę nieuczciwych postanowień umownych. Niedopuszczalne jest zastępowanie wyeliminowanego abuzywnego postanowienia umowy innym mechanizmem wyliczenia kwoty raty kapitałowo-odsetkowej. Żaden bowiem przepis prawa, w tym art. 385¹ i art. 358 § 2 k.c., nie daje podstaw do zastąpienia klauzuli

abuzywnej innym postanowieniem. Uzupełnienie luk po wyeliminowaniu takiej klauzuli stanowiłoby bowiem zbyt daleko idącą modyfikację umowy w celu ratowania sytuacji prawnej przedsiębiorcy stosującego niedozwolone postanowienie umowne, (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 31 maja 2022 r., I CSK 2314/22 i wskazane tam orzeczenia).

Ponadto należy podkreślić, iż trafnie przyjął Sąd Apelacyjny, że w niniejszej sprawie mamy do czynienia z kredytem denominowanym, w którym kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej, jednakże została wypłacona w walucie krajowej według klauzuli umownej opartej na kursie kupna waluty obcej obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu, podobnie jak w walucie krajowej miała być dokonywana spłata. Zatem pomimo określenia wysokości kredytu w walucie obcej (CHF), jej realizacja wypłata i spłata miała następować w walucie krajowej. Co istotne kredytobiorcy nie otrzymali i zgodnie z umową nie mieli otrzymać świadczenia w walucie obcej, a nawet otrzymać go nie mogli. Świadczenie kredytodawcy miało zgodnie z umową nastąpić w PLN, a odwołanie się do wartości tego świadczenia w CHF służyło wyłącznie wyliczeniu wysokości rat kredytowych należnych od kredytobiorców i ustaleniu oprocentowania kredytu przy wykorzystaniu zmiennej stopy LIBOR. Brak zatem podstaw do przyjęcia aby umowę tę kwalifikować jako kredyt walutowy. Zwrot należności z tytułu kredytu także następował w PLN, przez zapewnienie środków pieniężnych o wartości umożliwiającej pobranie raty kredytowej przeliczonej z CHF według kursu stosowanego przez pozwany bank.

Pozwani nie dążyli zresztą do pozyskania świadczenia w walucie obcej, a ich celem, znanym bankowi jako że wynika z treści umowy, było uzyskanie kredytu na spłatę wcześniejszych zobowiązań kredytowych na zakup lokalu i prace remontowe, a ich zgoda na kredyt odwołujący się do CHF wynikała z oferowanych przez bank korzystniejszych warunków, zarówno w odniesieniu do wymagań co do zdolności kredytowej jak i do wysokości oprocentowania, które wpływało na wysokość raty. Nie istnieją natomiast żadne przesłanki aby uznać, że celem banku było zawarcie umowy w myśl której zobowiązywałby się do świadczenia w walucie obcej.

Sformułowane przez skarżącą kwestie osadzone są w okolicznościach konkretnej sprawy i dotyczą powstałych in casu jej wątpliwości na tle wskazanych przepisów. W istocie skarżąca pod pozorem potrzeby wykładni przepisów kwestionuje stanowisko Sądu drugiej instancji, który trafnie przyjął, iż ukształtowana przez kredytodawcę treść umowy kredytu i niepełne wypełnienie przez bank obowiązków informacyjnych o możliwej rażącej dysproporcji świadczeń przemawiało za przyjęciem abuzywnego charakteru zawartych w umowie klauzul indeksacyjnych — z uwagi na ich sprzeczność z dobrymi obyczajami i rażące naruszenie interesów kredytobiorców, a nadto naruszenie zasad współżycia społecznego, do których odwołuje się art. 58 § 2 k.c.

Wskazane usunięcie klauzul indeksacyjnych czyniło zawartą przez strony umowę dotkniętą nie dającym się usunąć brakiem, skutkującym jej nieważnością. Wskazane wadliwości postanowień umowy były wystarczające dla stwierdzenia ich abuzywności, a w konsekwencji do stwierdzenia nieważności umowy na żądanie konsumentów.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹§ 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. Nie uwzględniono zawartego w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosku o zasądzenie od skarżącej na rzecz powodów także odsetek ustawowych od kwoty zasądzonej tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego przyjmując, że przysługują one z mocy prawa bez konieczności odrębnego o nich orzekania, (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 27 sierpnia 2020 r., IV CSK 218/20; z 31 marca 2021 r., I CSK 413/20).

[SOP]

[a!]

